

відчувають ритм серцебиття життя української нації, який однаково сильний як у Львові, так і у Харкові чи на Донеччині.

Книга, яку ви тримаєте у руках, наскрізь просочена безумовною любов'ю, щирістю та вдячністю. Це — панегірик людині великої нації героїв, незламних воїнів світла. Попри те, вона не позбавлена затишку і камерності Львова. Усе це творить новий мікс переоцінки світосприйняття і окремих людей, тому... Ця книга — саме той випадок, коли про неї треба не говорити, а просто вдумливо читати.

Я щиро вдячна кожній письменниці, яка свого часу взяла участь у створенні серії цих книг, і глибоко переконана, що ці оповідання увійдуть як в довоєнну історію Львова, так і в історію української літератури. Можна зневажати владу і створювані нею закони, не дотримуватися правил дорожнього руху і обурюватися корупційними скандалами, усе це стосується окремих індивідів. Але неможливо не захоплюватися красою і величчю, високою духовністю нації та людини, яка вміє виділяти основне, творити цю красу назовні в архітектурі, культурі, мистецтві та музиці, власному житті і вчинках, а отже вміє бути вдячною аж до останнього подиху.

Ксеня Клим

Вірю. Чекаю. Люблю

Коли беззастережно любиш і віриш, то обов'язково дочекаєшся.
Господь дасть сил дочекатися навіть звідти,
звідки не повертаються...

Вона стояла серед чорного поля. Вітер зривався всією своєю весняною силою, обпікаючи холодом. Обличчя, руки, які вона ховала у кишенях теплої куртки, волосся, що вибивалося з-під шапки. Складалося враження, що все це клятий вітер вирішив сьогодні своєю диявольською силою просто стерти, розбити вдрузки і рознести по тому чорному, змороженому холодною зимою, полю. Так, щоб ніхто не знайшов її більше. Щоб більше не чути було її безмовних молитов, її німого плачу, страшних думок, що розривали не тільки її свідомість та душу, а й кожного, хто бодай поглядом коли-небудь перетинався з її вицвілими від сліз очима. Він вив та нервував. Так нервують ті, хто має безмежну силу, але інколи їх сила стає нічим, зеро проти такого

дріб'язку, як ця залякла від холоду і жаху жінка, що стоїть у забутті серед чорного весняного поля і чекає...

Марія чекала свого сина. І це очікування було сповнене непохитної віри, що давало їй сили. На телефон час від часу приходила смска від її хлопчика: «за годину зможемо вирватися». За дві-три години приходила інша: «ще хвилику і вже виїжджаємо». Потім іще схожі. Але вона з того тільки раділа. Їй було байдуже до холоду, що пробрався до кісток, до вітру, котрий силився зламати жінку. Віра сповняла її силою. А ще оте коротке повідомлення, що значило одне — Живий. А їй більше нічого не треба було.

— Ти тільки живи, мій хлопчику, живи, — крутилося і бухкало у її голові, у її розтріпаному нестерпним болем серці. І губи, обсмалені до крові холодом цього степового вітру, ледь ворушилися словом «ЖИВИ»... Ці чотири літери стали безкінечною молитвою жінки. Вона готова була вічність стояти у цьому невідомому досі їй полі. Лиш би він жив. Вона обов'язково дочекається. Лиш би жив.

Зрештою, не таким вже й невідомим був цей степ. Колись вони проїжджали цими безкраїми південними полями на своєму маленькому білому «фольксвагені». Приблизно посеред літа Марисина сім'я у повному складі пакувала автомобіль по вінця усім необхідним, аби хоча б якихось десять днів відпочити на березі Чорного моря. Близькі любили називати жінку Марисею, так дуже ніжно і любляче.

О, то були незабутні мандрівки. Дорогою зупинялися всюди, де тільки заманеться. Десь скуштувати абрикосів, котрі росли попри шлях. Ті ягоди ніхто не збирав.

Вони були просто нічії. І байдуже, що при дорозі, запилені та загазовані. То було за традицією — пару зірвати, вимити задалегідь заготовленою для цього випадку водою і куштувати, примруживши від задоволення очі.

У іншому місці спинитися на перекус. Тоді з багажника, котрий дуже акуратно треба було відкрити, аби не вивалилося усе «майно», діставався пакуночок із канапками. Матінко рідна, ніколи ті канапки так не смакували, як цією дорогою до їхнього раю.

Марися зараз стояла посеред одного із тих полів, котрі вони колись, у мирний час, минали дорогою до раю. І хоча той рай — це орендовані у місцевих мешканців кімнатки, але для її сім'ї він був справжнісіньким. Побути разом. Байдуже, що не у фешенебельних заморських готелях. Тільки б разом.

Сьогодні у перші дні березня вона порожніми очима дивилася на це поле і не впізнавала його. Зрештою, вона нікого й ніщо не впізнавала від ранку того проклятого четверга. По правді кажучи, від 24 лютого жінка не жила. Вона за ці кілька днів багато-багато разів помирала і стільки ж поверталася до життя. Але не жила.

Зранку 24 лютого її розбудила смска від сестри, котра вже довгий час мешкала за кордоном. Заспаними очима вона не відразу прочитала написане. А коли вже дочиталася «війна», то з обіймів сну її перекинуло у тенета страшного розпачу. Адже два тижні тому на Південь з усією бойовою бригадою виїхав її син Петро.

Петро ріс дуже чемним та цікавим хлопчиком. Ні, ні, він абсолютно не був пай-дитиною, що за маминою

спідницею ховається. Він просто не створював якихось особливих проблем батькам. Так, міг розбити шибу у школі чи почубитися із ровесниками. Але усі питання, які могли виплисти з цих вибриків, змалку намагався закрити сам.

— А ким ти хочеш стати, коли виростеш? — якось запитав Петра старший пан, далекий мамин родич, дядько Ігор.

— Я хочу стати льотчиком, як дідусь, — чітко відрубало хлоп'я.

— Так ж дідусь не льотчик, — здивовано відреагував дядько. Дід Василь був священником.

— Але дідо також дуже хотів стати льотчиком, — впевнено й аргументовано пояснював хід своїх думок хлопчина.

Це згодом Петро вступить у військовий лицей і вже чітко триматиметься свого вибору — стати військовим. Професійним військовим. Адже в країну прийшла війна. І байдуже, що йому виповнилося тоді тільки чотирнадцять.

Війна вдерлася у його ще дитячу свідомість розповідями старших пластових товаришів, що збиралися біля військкоматів у ті перші дні, аби виїхати на передову у повну невідомість. Мали із собою спаковані на скору руку строкаті наплічники чи баули. Хто в чому був.

Війна роздирала його маленьке і водночас таке велике дитяче серденько тужливою піснею «Пливе кача», котра супроводжувала тих самих його пластових друзів в останню земну дорогу. Вона не давала йому спокою від самого початку, і у свої чотирнадцять він розробив цілий план втечі на фронт.

І ця участь Петра не оминула. Звичайно, не у чотирнадцять, трохи згодом, коли вивчився на офіцера.

Холод проймав Марисине тіло до самих кісток. Але вона його не відчувала. Таке враження було, що кров у її жилах навіть охолола. І напевно через те не мерзла, не цокотала зубами, не їжилася від пронизливого весняного степового вітру, який із шаленою силою переганяв полем купи піску і ґрунту. Здавалося, що зараз та сила підніме жінку й понесе понад тим чорним полем далеко-далеко. Та вона стояла як той соляний стовп. Ні жива, ні мертва. Чекала і молилась одним єдиним словом до Господа Бога: «Живи».

Колись, ще коли Петро був маленьким білявим хлопчиком, якого часто плутали з дівчинкою, їй наснився страшний сон, який не давав спокою більше ніколи. Після нього вона вже не була тією спокійною, ошчасливленою, легкою Марисею. Інколи вона про нього забувала. Могла не згадувати по кілька днів поспіль. Але не довше. А потім знову її материнське серце стискалося від незносної, нестерпної для простої людини ваги того болю і страху.

Вона дерла руками землю. Промерзлу чорну землю. Її заанімілі пальці не слухалися. Точніше, вона їх не чула. І, окрім дикого страху, її проймало страшне розчарування і лютий гнів на ті руки і пальці, що так поволі долали промерзлий ґрунт. Адже там, під землею, усе її життя. Її Петро.

Вона кричала, але безголосо. Страх, ніби зашморґ шибениці, душив її шию. Тому й не чути було крику.

Вона дерла землю. А цей чорний промерзлий ґрунт жартував із нею, пручаючись і вислизуючи з-під її ослаблих рук: «Ану, жінко, на що ти здатна заради своєї дитини?»

Там під землею був її Петро. Її маленький хлопчик. Їх із побратимами присипало у бліндажі від вибуху снаряду, який щойно прилетів на позицію. І вона розгортала ту землю, яка чомусь вмить закамяніла. Та ніби так сильно хотіла втримати у своїх смертельних обіймах молодих хлопців, що опинилися у цих степах, у тому клятому бліндажі тільки з однією метою: вберегти свою рідну землю від ворога. А земля забирала їх. Назавжди.

Марися розуміла, що життя сина в її тих промерзлих і неслухняних руках. Вже поздирані до кісток пучки пальців, зірвані нігті та біль жінка не чула. Боліло тільки безсилля, через котре вона втрачає сина.

Від цього болю вона прокинулася. Щоб більше вже ніколи не мати спокою...

Хлопцям було дуже холодно і не менш страшно... Бай-дуже, що механіку-водію вже давно перевалило за п'ятдесят. Він так само боявся тієї невідомості, яка чекала їх бойовий розрахунок за межами броні, якою вони рухалися на завдання. Машина ревіла, пручалася всією своєю багатотонною масою. Хлопці рухалися чотирма САУ південніше від бази. Вони мали зайти у сіру зону, щоб виконати завдання.

Досвідчені вояки сумнівалися у можливості виконання задачі. Що там казати сумнівалися. Це просто було неможливо. Це не 2014-й, коли кацапська босота працювала тільки з землі. Зараз орки палили наших

хлопців з неба. І будь-якої миті ворожі СУшки могли розчухнути небеса, щоб просто спопелити чотири неповороткі та гігантські САУ, якими рухалися хлопці на виконання бойового завдання.

— Гоноре, у тебе дідо священник, ти помолись за нас усіх, бо ми ж не вміємо. А жити так хочеться, — видавив, запинаючись, по рації Сокіл.

Його голос було не впізнати. Чи то через гул машини, чи через слабкий сигнал, який раз у раз перебивав скрегіт. Чи то через зневіру, що вдасться вижити. У цих словах була приреченість. І водночас була ВІРА. Така ВІРА буває тільки у тих, хто готовий померти за ближнього свого, адже понад усе цінує життя. Життя своїх близьких і вже таких дорогих побратимів.

— Отче наш, Ти, що еси на небесах, — ехом у раціях усіх чотирьох артилеристських розрахунків пробило рев САУ, які рухалися на позиції.

— ...нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, — хлопці повторювали про себе слова молитви та щиро вірили, що цього разу вони точно розминуться зі смертю. Так вірити можуть тільки діти.

Зрештою, так і є. Тільки троє з шістнадцяти були середнього віку. У них вже були свої діти. Хоча дрібненькі, але все ж були. А ще дядько Богдан. У того то вже внучок саме перед повномасштабною війною народився. Господи, як він з того тішився. Як мріяв пошвидше повернутися додому бавити свого маленького Василька.

Решта хлопців ледь перетнули двадцятку. У Андрія ще навіть вуса не починали пробиватися, він тільки-но відсвяткував вісімнадцять. А тут почалася війна.